

Ošidné reakce na 11. září nalomily USA

Antonín Rašek

V **České republice** se již natočila padesátiminutová skladba připomínající 11. září.

Deset let od **útoku** na newyorská Dvojčata a Pentagon vede i k bilancování. Spíše chmurnému. Je dostatek důkazů, že **Spojené státy** a jejich elity na tento **teroristický** čin reagovaly unáhleně a neadekvátně.

Tehdejší srovnání s Pearl Harborem bylo sice efektní, ale jen psychologicky, rozhodně ne geostrategicky. S druhou světovou **válkou** se zatím naštěstí nic srovnávat nedá.

Odpovědnost nese zejména prezident George W. Bush. Méně bude vzpomínán jeho **ministr obrany** Donald Rumsfeld, skutečný hlavní strateg **útoku** na **Afghánistán** a **Irák**. Jak ostatně vzpomíná i ve svých pamětech Znamé a neznámé. Tento název až příliš svádí k tomu si s ním pohrát.

Co bylo známé? Jak v **Afghánistánu** dopadli Sověti: v 80. **letech** tu sloužilo 620 tisíc **příslušníků** sovětských **ozbrojených sil**; z toho bylo 525 tisíc **vojáků**, 90 tisíc **příslušníků** tajné policie KGB a 5000 z jednotek **ministerstva** vnitra. Patnáct tisíc jich padlo a jedenáct tisíc se stalo trvalými invalidy. Onemocnělo nebo bylo raněno téměř půl miliónu **příslušníků** jednotek (73 %), čtvrtina hepatitidou a třicet tisíc tyfem, což svědčí o problémech s hygienou.

Afghánců padlo milión a třetina jich dočasně nebo trvale opustila zem. Sověti ztratili 118 tryskových letadel, 333 **vrtulníků**, 147 tanků, 1314 **obrněných vozidel pěchoty**, 433 děl a **minometů**, 1138 rádiových souprav a **velitelských vozidel**, 510 **ženijních vozidel** a 11 369 nákladních automobilů.

Opravdu bylo neznámé, nebylo možné predikovat, že i spojenci tu budou muset setrvat přinejmenším dekádu a **vojenské vítězství** se vytratí do prázdna? Už tehdy bylo zřejmé, že asymetrické **války** vyžadují sofistikovanější způsoby boje. Jak to konečně **američtí** zpravodajci a **vojáci** námořní **pěchoty** dokázali při likvidaci Usámy bin Ládina.

V **Afghánistánu** operuje nyní 140 tisíc aliančních **vojáků**, z toho sto tisíc **Američanů**; těch se tu vystřídalo podobně jako sovětských **vojáků** mnohonásobně více, i když někteří byli **nasazeni** vícekrát. Většina **vojáků** má být do roku 2014 stažena. Zahynulo tu již 1600 **Američanů**.

Irácká operace už nejspíš byla determinována snahou zabít dvě mouchy jednou ranou. Saddám Husajn provokoval **americké** politiky již dlouho před **válkou** v Zálivu. Prosadit **útok** nebylo jednoduché, muselo se vymyslet spojení s al-Kajdá a vlastnictví **zbraní** hromadného ničení. Obojí se následně neprokázalo.

Obě finančně velmi nákladné operace, dosud neskončené a navíc rozmnožené o libyjskou, měly spolu s ekonomickou krizí negativní synergický vliv na postavení **USA** ve světě i na vlastní hospodářskou situaci. Barack Obama zdědil důsledky a je nyní za ně činěn odpovědným.

Paradoxně tak došlo k bumerangovému efektu: ofenzivní strategií chtěly **USA** upevnit svůj světový leadership; dosáhly však opaku, oslabily jej.

Brzezinski je ve Velké šachovnici přesvědčen, že po konci dominance **USA** a jejich odchodu z ostatních kontinentů by ve světě nastal chaos. Proto musí svět přijmout **americké** vedení. Ale zároveň si uvědomuje, že tato dominance jednou skončí a **USA** budou v této roli poslední. Pokud k tomu lze něco dodat, tak svět je velký i pro **Spojené státy**.

Nyní však v rozhovoru o dvou válečných konfliktech Brzezinski řekl, že „...v jistém limitovaném ohledu to sice byla reakce úspěšná, ale cena, kterou jsme za to zaplatili, byla obrovská. Utrpěla **americká** legitimita. Byla to rána pro státní kasu. A mnoho lidí přišlo o životy.“

(Autor je sociolog)